

1899. ev. 2433. sz.

OPRAVDOVÝ

KRESŤAN

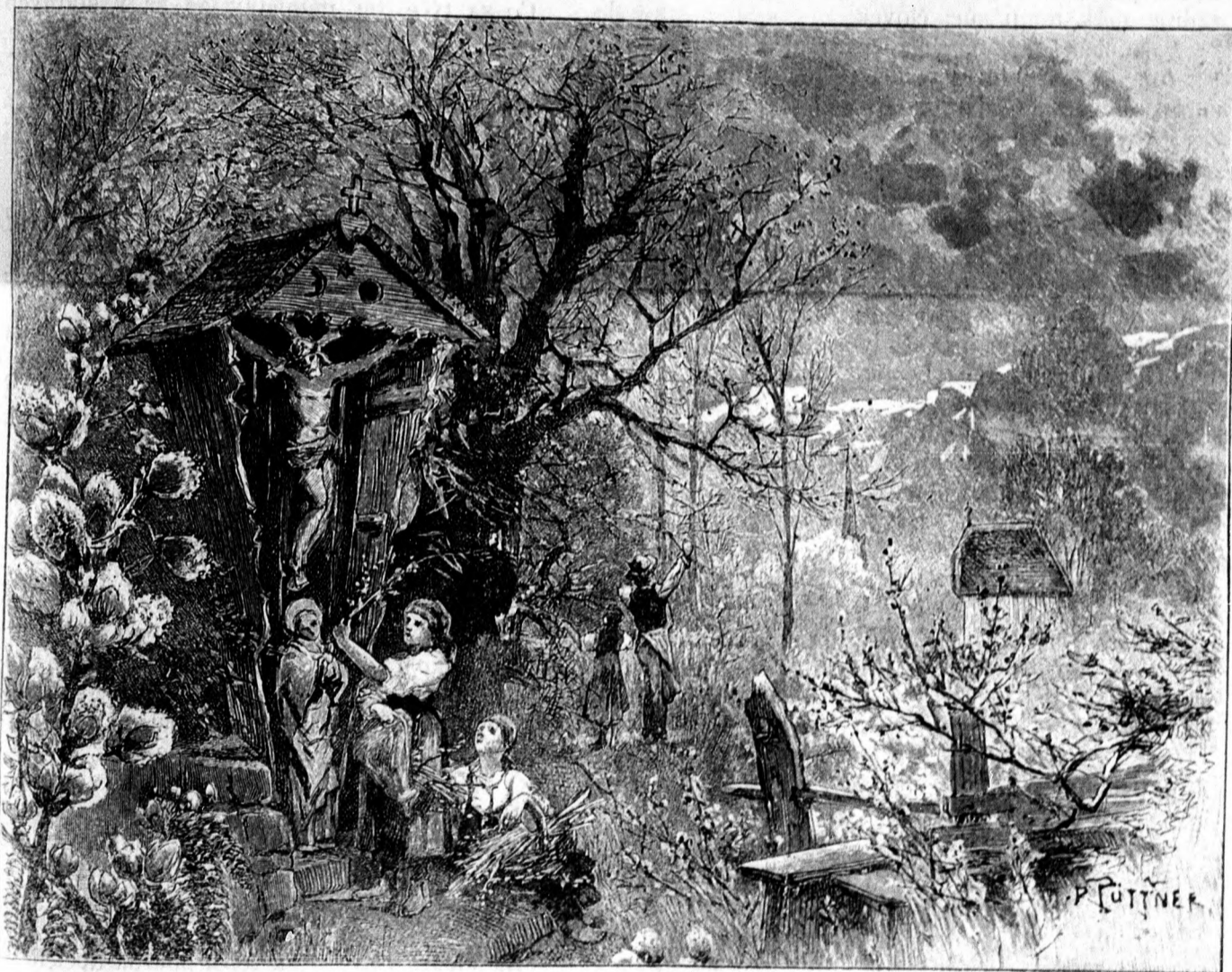
POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.

ĽUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ:	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „	VIKTOR HORNÝANSZKY.	
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Štátne ľudové školy.

Nedávno sme boli podali nariadenie ministra | výchovu. Z tejto príležitosti za miestne držíme,
verejnej výučby a náboženstva, ktorým opä- | aby sme prehovorili pár slov proti tej akcii, ktorú

Ozdobenie kríža.

lovne prísne nariadil, aby učitelia štátnych ľudov-
ých škôl deti riadne vodili do kostola a dosta-
točne sa starali o ich náboženskú a mravnú

vyvinuje ľudová strana proti štátnym školám,
vzdychajúc že sú štátne školy z náboženského
ohľadu nebezpečné.

Nepriatelia štátnych škôl majú proti týmto hlavne tú námietku, že sa v nich deti beznábožensky vychovávajú. Toto je hlavný dôvod proti zoštátňovaniu škôl, týmto sa usilujú nepriatelia štátnych škôl prekaziť, alebo lepšie povedané, fažkosť klásť do cesty zoštátňovaniu škôl tam, kde obce, konfessie následkom chudoby nie sú vstave svoje školy na ten stupeň dokonalosti pozdvihnúť, ktorý stupeň zákon vyžaduje.

Nepriatelia štátnych škôl berú do ohľadu len konfessionálnosť, nestarajúc sa o dokonalosť školy vo výchovateľskom smysle, neberúc do ohľadu hmotný stav udržiavateľa školy. Oni dôvodia proti štátnym školám len beznáboženskou. A toto obviňovanie nemá pražiadneho základu. V štátnych školách môžu sa deti práve tak nábožensky vychovávať, ako v konfessionálnych. Ba snáď v štátnych školách dá sa náboženská výchova ešte lepšie previesť, než v konfessionálnych, len vyžaduje sa k tomu súci človek.

Školu nemožno posudzovať dľa jej názvu, lež dľa ducha, ktorý v nej panuje. Buďme ale spravodliví a posudzujme nepredpojaté.

Aby škola bola dobrá a aby napredovala, k tomu sa vyžaduje v prvom, druhom a aj treťom rade *peniaze*. Kto má dať na udržiavanie a zdokonaľovanie školy potrebné peniaze, ak nie školu udržiavajúca obec alebo konfessia, alebo štát? Rozmýšľajme len nad tým, kto je vstave z týchto troch najľahšie dať potrebné peniaze? Snáď *obec*, ktorá je rozličnými prírážkovými daňami aj tak natoľko obťažaná, že občania jej sotva sú vstave znášať dosavádne farchy?

Snáď *konfessia*, ktorá zvlášte u katolíkov čo korporácia ani nejestvuje, a keď aj jestvuje, členovia sú len tí samí, čo členovia obce?

Zostane konečne *štát*, ktorého povinnosťou je aj vo vlastnom záujme starať sa o nábožensko-mravnú výchovu, alebo: základom a oporou každého štátu sú čisté mravy.

Štátna škola nenie nebezpečná z náboženského ohľadu, lebo aj štát potrebuje nábožných a mravných občanov a s druhej strany hlavne štát sa nachádza v tom položení, aby mohol snášať trovy spojené s udržiavaním škôl.

Výdavky škôl s roka na rok rastú, a tieto ustavične rastúce výdavky povinní sú v smysle zákona snášať udržiavatelia škôl. Keď sú ich nie vstave zaokrývať, povinní sú vyvrhnúť školskú prírážkovú daň alebo žiadať podporu štátu.

Toto je len nedostatočná, polovičatá odpomoc. O mnoho lepšie, cieľu primeranejšie je: *zoštátňenie* takejto školy. V páde zoštátňenia prevzme školu štát spolu s jej majetkom a farchami a v rámci doterajších výdavkov znáša nielen rastúce farchy školy, lež stará sa aj o jej zdokonaľenie.

Kto by smel tajiť, že je výsledok v tom páde lepší, keď školu vedie viac učiteľov, než keď jeden učiteľ vyučuje deti, ktoré sú často bez rozdielu na vek a pohlavie v neprimeranej miestnosti umiestnené?

Zákon hovorí že slobodno iba 80 detí vyučovať v jednej školskej sieni a v skutočnosti čo vidíme? To, že ešte aj dnes nachádza sa mnoho takých škôl, kde je v jednej sieni aj 150 detí. V nekatolíckych školách, ktorých je nepomerne menej, ani nenie tak veľmi súrne zväčšenie týchže a rozmnoženie učiteľov a práve toto je príčinou toho, že sa tak zdá, jako by štát len katolícke školy zoštátňoval.

Tam treba odpomáhať, kde sú školy preplnené a kde školu treba oprávať, zväčšovať. Nenie teda pravda, že by škôldozorcovia odporúčali iba katolícke školy k zoštátňovaniu. Z peňazitého ohľadu je teda zoštátňenie škôl výhodné.

Čo sa týče tej námietky, že sa v štátnych školách deti nevychoávajú nábožensky a mravne, tá nemá žiadneho základu. Zákon určuje, v kol'kých hodinách sa má náboženstvo vyučovať a svedomiti kňazia tieto hodiny aj zadržia v konfessionálnych školách práve tak, jako aj v štátnych.

Že vláda nástojí na tom, aby sa v štátnych školách deti vyučovali v náboženstve, toho dôkazom je aj tá okolnosť, že za vyučovanie náboženstva osobite platí.

V každej štátnej škole veľkú váhu kladú na nábožensko-mravnú výchovu; ba udaly sa pády, že žiaci zo štátnej a obecnej školy brali účasť na pobožnosťach, kdežto žiaci konfessionálnych škôl tam neboli.

A jako stojíme s vyučovaním náboženstva? V konfessionálnych školách učí učiteľ aj náboženstvo; v štátnych školách ale farár alebo kaplán, za čo je osobite platený. Kto by mohol tajiť, že v tomto páde vyučovanie v náboženstve je základnejšie?

Jestli škola zostane v predošlom stave s preplnenými sieňami, či sa dá myslieť, že by sa takto aj vo vyučovaní náboženstva docielil lepší výsledok?

Či nenie lepšie, keď sa škola soštátňením vyvinuje, a na jednu sieň padne menej žiakov a aj títo sú podelení dľa veku a pohlavia? Či takto aj učiteľ náboženstva nedocieli väčší výsledok, než jaký docieli teraz v preplnených sieňach?

Na každý pád dá sa lepší pokrok docieľiť, a tak tedy zoštátňenie je aj z náboženského ohľadu tam výhodné, kde je toho zapotreby a zoštátňenia nemá sa obyvateľstvo hlavne tam čo obávať, kde je obyvateľstvo jedného vierovyznania.

Nájdu sa mnohí, ktorí sú proti štátnym školám z toho ohľadu, že do takýchto škôl možno vymenovať učiteľov bársjakého náboženstva. V tomto ohľade majú vždy v ministerium zreteľ na to, že jakého náboženstva je prevažná väčšina a nestalo sa dosiaľ nikdy a ani nabudúce sa nestane, že by do školy katolíckej obce vymenovali žida za učiteľa. Toto je už len aj z toho ohľadu nemožné, že učitelia zvykli byť zväčša zároveň aj organistami.

Iba od patričných kňazov závisí, aby bol v štátnych školách katolícky ráz, katolícky duch zachovaný, a kde sú kňazia nedbanliví, tam je konfesionálna škola v náboženskom ohľade veľmi zanedbaná.

Tedy nemáme sa na žiaden pád čo obávať zoštátnenia škôl.

Slovo k rodákom.

Od politickej zralosti, rozvahy politickej práva požívajúceho obyvateľstva krajiny závisí spôsob a forma riadenia osudov štátu. Každý ľud takú formu vladárenia požíva a znáša, akú zaslúži. Ústavne spravovaný štát ponecháva ba podáva najviac práv svojim občanom, za to ale vystavuje ich aj najviac pokúšeniam. Kde o spôsobe vladárenia rozhoduje ľud, tam ovšem každý, kto na vedení osudov štátu účasť a podiel chce brať, ľud tento seba a svojim zámerom získať usiluje sa a tak všemožným dovoleným, často ale aj zapovedaným a neslušným spôsobom i prostriedkami želá, hľadá a hľadá si zadovážiť jeho priazeň. A v tomto pozostávajú spomínané pokúšenia ľudu.

U jednotlivcov a skrz nich potom i vo veľkom celku ujme sa často i chybná mienka a tá potom všeobecnou sa stanúc, dominuje, panuje nad myslami i verejným presvedčením, nad verejnou mienkou. A moc tejto poslednej je ohromná, nevypočítateľná. Preto každý, kto je vstave na verejnú mienku vplývať a vplýva, mal by byť pvedomým svojej ohromnej zodpovednosti. Bohužiaľ, že na túto zodpovednosť tak mnohí menovite i u nás ľahkovážne zabúdajú.

Kto na osudy štátu zákonnou mocou, tedy oprávnene vplýva, tedy tí, ktorí vládu v rukách svojich majú, tí ovšem povedomí sú svojej velikánskej zodpovednosti a následkom toho v slovách i skutkoch sú miernejší, ako iní, ktorí nemajúc bezprostrednej oprávnenosti, na rovás tam tých konajú a hovoria.

Bez bezprostrednej zodpovednosti u nás politične vystupujú ľudári, národnostní agitátori a socialisti. Dost by nám bolo i len jedných, no máme ich, bohužiaľ, na tri vrchy.

Agitácie socialistov sú nového pôvodu, sú nesriadené a pri našom rozvažnom a menovite vlasteneckom, citom, smýšľaním i presvedčením vlasteneckom občanstve výhľad úspechu nemajú. Námahy národnostných agitátorov sú síce dávneho pôvodu, lež práve ich mnohé roky trvajúca bezúspešnosť je dôkazom, že všeobecnosti a zvláštých rozmerov ani oni nedôjdu. Najnebezpečnejším zdá sa byť klerikálny pohyb ľudárov, lebo tento bárs aj bezprávne a neodôvodnene, ale s prospechom používa ku svojim cieľom všestranné city ráboženské pobožného ľudu.

Aby sme zle rozumení neboli, rozhodne tu podotkýname, že my ničie oprávnené nároky neutláčame, a bojujeme jedine oproti neoprávnenosti a výstrednosti; ba práva a oprávnené nároky jedného-každého vďačne a všemožne podporujeme i podporovať na budúce hotoví sme.

Že klerikálny pohyb ľudárov za najpovážlivejši držíme, máme k tomu príčiny, lebo máme príklady, ktoré nám ukazujú, aké následky donáša klerikalismus. Takýmto príkladom je nám nešťastné Belgicko. Tento štát dostali do rúk a moci svojej našim ľudárom podobní klerikáli, a duch nimi hlásaného kresťanského smeru zjavuje sa v tom, že veškerú moc a vládu klerikáli pre seba skonfiškovali, a celé vrstvy ľudu o všetky práva priniesli. Následok toho bol ten, že ľud sa tam búri, že takmer formálna revolúcia vypukla.

No osudy Belgicka, bárs sú veľmi poučné pre nás, sa nás netýkajú tak blízko, aby sme sa s nimi do podrobna zaoberať museli. Nemôžeme ale nepoukázat na to, ako sa voči týmže naši ľudári chovajú a vyjadrujú. Z výjavov týchto potom môžeme zatvárať na úprimnosť a na toho zneužívaného ducha kresťanského, ktorého naši ľudári tak často spomínajú.

Keď u nás pred dvúma rokami socialistické nepokoje, ba kde-tu i vzbury povstaly, ktoré za pokoj a verejnú bezpečnosť zodpovedná vláda v najostatnejšom páde brannou mocou udusiť musela: vtedy časopisy ľudárske len tak sypaly obžalobu nad obžalobu na vládu, že ona ináč nevie pokoj udržať, iba keď nevinnú krv vylieva. — V Belgicku tieto dni minister vnútra sa tak osvedčil, «keď nespokojenci chcú dostať do tiel olovené guľky, budú ich mať» a naši ľudári toto pokračovanie nielen schvaľujú, ale aj vychvaľujú. A to oni menujú meraním rovnou mierou. Nevidia, že proti zbure každá vláda musí sa jednako brániť, a keď to samé robí vláda liberálna, čo aj klerikálna, už im to nenie tým samým. Klerikálom je všetko dovolené, správne a oprávnené; títo smejú dať strieľať ľud, ktorí sa zpod ich jarma vymaníť usiluje, lebo oni sú repräsentantmi kresťanského (?) ducha.

Keď ale dve oprávnené politické strany oproti im škodnému, ich politické práva obráždajúcemu návrhu agitujú, bojujú, vtedy je to dľa doslovnej výpovede «Alkotmányu» «rozcapartenie štátu, politika revolúcie, krvy a železa, brutalita a zvierackosť, rúcanie kresťanskej spoločnosti»

Takto hľa vyzeralo by to i u nás, keby farsárske agitácie u ľudu nášho našly ozvenu. Tak by otročili klerikáli u nás každý pohyb, každú mienku, každé právo, každý nárok, ktorý by sa protivil ich všemohúcnosti. Bez vlády a moci sú dnes, a už ukazujú svoje drapy, môžeme si predstavíť, ako by to vyzeralo, keby tak k vláde prišli.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Vicinálne železnice. V sneme častejšie sa boly ozvaly hlasy, aby vláda vypracovala a k pojednávaniu predostrela nový zákon o povoľovaní vicinálnych železníc. Jako počuť, vláda už aj vypracovala tento návrh a najbližšie ho zadá snemu. Nový návrh líši sa od dosavadného údajne hlavne v tom, že na budúce nebudú prispievať k stavbe vicinálnych železníc obce a štát, lež miesto toho štát zabezpečí istý úrok od stavebného kapitálu, čím si zadováži právo, aby mohol vplývať na administráciu a stavbu týchto železníc.

Jak je tento chýr pravdivý, tak nový návrh úprimne vitame. Jednotlivé obce doniesly dosiaľ sily ich presahujúce obete v prospech vicinálnych železníc, čím svoje financie ešte lepšie zamotaly.

Spoločná ministerská porada. Vo Viedni vydržiavaná bola 29 ho júna pod predsedníctvom kráľa spoločná ministerská porada, na ktorej ustálili budúročný rozpočet spoločnej armády. Na tejto porade bola reč aj o svolaní delegácií, termín ale, kedy budú svolané delegácie, nebol ustálený, lebo ustálenie termínu nateraz nedovoľujú zamotané rakúske vnútorné pomery. Jak sa pomery nezmenia o zvolaní rakúskej ríšskej rady, aby členov delegácie zvolila, nemôže byť tak ľahko ani reči.

V záujme ulavenia biedy. Na začiatku bežiaceho roku zjavila sa na viac stranách vlasti našej bieda. Cieľom napomoženia biedu trpiacich minister obchodu povolil také rozličné práce na cestách, ktoré sa maly len pozdejšie previesť. Práce tieto, pri ktorých si núdzu trpiaci boli vstave vyhľadať každodenný chlieb, stály vyše štvrt milióna zlatých, ktorá summa nebola vzatá do rozpočtu. Ministerská rada teraz odobrila pokračovanie ministra obchodu a náhradne povolila spomenuté výdavky.

Budúcoročný rozpočet spoločnej armády. Jako počuť budúročné výdavky spoločnej armády budú značnejšie zvýšené. Minister vojny chce totižto povýšiť platy vojenských dôstojníkov a zaopatriť nové delá.

Vakácie snemu. Jakkáľ aj magnáti prijmu predlohy potahujúce sa na vyrovnanie s Rakúskom, čo sa stane behom pár dní, pôjdu vyslanci domov na letné vakácie. Tento raz budú vakácie vyslancov dobre dlhé, lebo budú trvať až do 2-ho októbra.

Uprázdnené mandáty. V poslednej dobe zomreli dvaja vyslanci, asíce Koloman Radó a Jozef Zsámbokréthy. Odumretím ich uprázdnil sa dva volebné okresy, asíce v železnej stolici felső-őrsky a v nitrianskej žabokrésky. Sotva že vychladly telesné pozostatky odumrelých, už sa v oboch okresoch začaly kortešačky. V Žabokrekoch — jako počuť — kandidovať bude Béla Vörösmarthy, štátny sekretár v ministerstve pravosúdia. Údajne vystúpi v tomto okrese aj Zelenyák, bývalý krajinský vyslanec, s programom ľudovej strany.

Okres Kolomana Radó chce zaujať neodvislá strana, ktorá tam bude kandidovať Dionýsa Pazmándyho.

Vzbury v Belgičku. V tejto pomerne malej krajine Európy panuje veľká nespokojnosť, chystá sa revolúcia. Príčinou nespokojnosti je nový volebný návrh zákona, ktorý terajšia, konservatívna klerikáľna vláda zadala. Tento návrh je taký, že jak sa stane z neho zákon, tak je každá opozícia na dlhý rad rokov zabitá. Toto nadužívanie moci so strany klerikáľov natoľko rozhorčilo obyvateľstvo Belgička, že sa v hlavnom meste krajiny, Brüsseli udaly také výtržnosti, ktoré sa celkom rovnajú revolúcii. Ľud sa ozval proti návrhu a chytil sa aj zbrane, vojsko chcelo pokoj uviesť, pričom sa vyvinul pouličný boj, ktorému padlo viac ľudských životov v obeť. Najnovšie zprávy hovoria, že vláda, nechcejúce, aby v krajine vypukla všeobecná revolúcia nazad vzala otázny návrh zákona, načo sa hneď mysle utíšily.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 27. júna. Dnes začal pojednávať snem prílohy patriace k návrhu zákona o vyrovaní. Rad prišiel najprv na predlohy potahujúce sa na daňové záležitosti.

Referent Ambro *Neményi* v obšírnej reči odporúčal tiež, čo pre krajinu najvýhodnejšie k prijatiu.

Béla *Komjáthy* z poverenia neodvislej strany v obšírnej reči kritisoval návrhy a snažil sa dokázať, že všetky predstavené návrhy sú Uhorsku škodné; za zvlášte škodné ale považoval to, že máme s Rakúskom ten istý daňový systém.

Minister financií Ladislav *Lukács* polemizujúce s Komjáthym dokázal, že i v páde samostatného celého územia terajší daňový systém bol by najlepší. Potom obšírne rozoberúc obsah návrhov prizvukoval, že návrhy vo všetkom zodpovedajú záujmom Uhorska a preto prosí snem, aby tiež prijal, lebo predložené návrhy sú výhrou v pomere k ustáleniam, jaké boly uzavrené pri predošlých vyrovnaniach. Po prijatí týchto návrhov, keď to okolnosti dovoľia, rečník predostre jednotný návrh o

potravných daňach, aby sa obecnstvo mohlo vyznať v týchto záležitostiach.

S tým sa zasadnutie skončilo.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 28. júna.
Pojednávajú sa prílohy vyrovnania, potahujúce sa na potravné dane.

Franc *Kossuth* tvrdil o nich, že neznamenajú výhru pre krajinu; hovorí, že Uhorsko bolo behom toho času, od kedy vyrovnanie stojí, pri potravných daniach vždy ošklivené. Že sa u nás doroba cukru nepozdvihla, tomu sú na príčine predošlé vlády. Všetkému tomuto zlu odpomohlo by samostatné colné územie.

Bertold *Weisz* bráni vyrovanie, ktoré je tak ustálené, že nebola uškodená ani jedna polovica monarchie. Jozef *Madarász* súc za samostatné colné územie, neprijíma predlohy.

Finančný minister *Lukács* odpovedajúc na námietky *Kossutha*, uznáva, že minule pri potravných daňach bolo Uhorsko síce ukrátené, lež pri terajšom vyrovaní sa chyba táto reparuje, práve preto neporúča návrhy k prijatiu.

S tým boli návrhy potahujúce sa na usporiadanie potravných daní medzi Uhorskom a Rakúskom prijaté. Snem vo štvrtok a piatok nebude zasedať.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 1. júla.
Dnes pojednával snem návrh zákona o dôchodkoch z výmeru liehových nápojov a o príražkových daniach od liehu a piva.

Referent *Neményi* odporúčajúc návrh k prijatiu, rozpovedal hlavnejšie ustanovizne jeho. Dľa tohoto návrhu v takýchto obchodoch, v ktorých sa predávajú potravné články, obyčajná šenkovňa pálenky byť nemôže. Povolenie k výmeru pálenky dostať môže len uhorský štátny občan, podmienky v každom ohľade sa sostrujú a vyrieka sa, že ten, kto povolenie obdržal, to na iného prepísať nemôže a že nikto taký nemôže dostať povolenie, kto jako úradná osoba má vplyv na vydanie tohože. Viac povolení k vymeriavaniu pálenky, než je v platnosti pri vstupe do života zákona, sa nevydá; návrh ale dovoľuje že sa dosaváď vydané povolenia môžu pod istými podmienkami zrušiť. Návrh vyrieka, že na takých miestach, kde zdravú konkurenciu očakávať nemožno, cenu liehových nápojov úradne určia. Ďalej návrh obsahuje poriadky pri obchode s liehom.

K návrhu neprehovoril nikto a tak bol prijatý vo všeobecnosti.

Rátkay navrhol, aby právo výmeru mohli odobrať takému krémárovi, ktorý opilému človeku opätovne dá napoj, keď až preto bol ten krémár trestaný.

Snem opravu prijal.

S tým bol návrh prijatý i v podrobnostiach.

Prešlo sa na pojednávanie návrhu o príražkovej dani od liehu, tento návrh bol s tou opravou prijatý. Že sa daň od ovocnej pálenky odpúšťa.

Pri návrhu o príražkovej dani od piva referent *Neményi* podrobne rozpovedal, jako sa budú tie pivovary napomáhať, ktoré varia ľahké a lacné pivo. Dosaváď daň od piva bez ohľadu na jakosť činila 5. zl. od hektolitru, kdežto teraz bude sa daň rátať dľa stupňov piva. Tak kto varí 10 stupňové pivo, bude platiť namiesto päť, 4 zlaté dane, teda o 1 zl. menej. Pri 11 stupňovom pive daň činí 4 zl. 40 krov, pri 12 stupňovom 4 zl. 80 krov od hektolitru. Daň za ťažšie a drahšie pivo sa trochu zvýši. Od piva dovezeného z cudzozemska bude sa platiť práve taká daň, jako od piva domáceho. Vezmúc do ohľadu trovy cudzozemských pivovarov za dovoz svojho piva k nám a výhody poskytnuté domácim pivovarom, sú tieto posledné značne podporované.

Návrh bol prijatý vo všeobecnosti s opravou *Aurela Münicha*, že jestli präliminovaná daň od piva vplynie cele, tak sa daň sníži.

Pri podrobnom pojednávaní prijatá bola oprava, *Aurela Münicha* že sa zkažené jako i pre domácu potrebu v pivovaroch určené pivo oslobodzuje zpod dane. S tým bol návrh prijatý i v podrobnostiach.

Potom prijal snem ešte návrhy o trovách na stavbu paloty pre pravosúdie, o zväčšení houvédskej útulne a viac návrhov o vicinálkach, medzi ktorými sú i čiary *Veľké Topolčany—Bošany—Trenčín a Nové Zámky—Veľké Šurany*.

Na konci zasadnutia *Július Lukács* interpeloval ministra vnútra v záležitosti udajných prechmatov, ktorých sa malo dopustiť predstavenstvo *Malej Pešte* pri vyšporení novinkára *Kajetána Seppera*.

S tým sa zasadnutie skončilo.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 3. júla.
Dnes začal snem pojednávať prílohy vyrovnania potahujúce sa na výsadu rakúsko-uhorskej banky a na zriadenie valúty. Po referentovej reči *Komjathy* dokazoval, že spoločná rakúsko-uhorská banka nechráni dostatočne záujmy Uhorska. Franc *Kossuth* hovoril o tých výhodách, ktoré by požívalo Uhorsko vtedy, keby malo samostatnú národnú banku.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 4. júla.
Dnes boli odhlasované predlohy potahujúce sa na privilegium, výsadu rakúsko-uhorskej banky a na sriadenie valúty. *Eugen Polczner* žiada samostatnú uhorskú banku, v tom smysle hovoril aj starý *Jozef Madarász*. Finančný minister *Lukács* rozpovedal, že sa pri pojednávaniach potahom na predĺženie privilegia banky tak veľké ťažkosti vyskytly, že sme boli skoro nútení postaviť samostatnú národnú banku. Ťažkosti sa ale podarilo prevládať tak, že tým záujmy Uhorska neutrpely. Prosí prijatť návrhy. Snem všetky návrhy prijal bez zmeny.

Na konci zasadnutia odpovedal ministerský predseda *Széll* na dávnejšie zadanú interpelláciu *Polónyiho* o shabaní preplatkov časopisu „*Népszava*“. Ministerský predseda osvedčil, že peniaze boli prinavrátené.

Zatým *Ladislav Rátkay* interpeloval, žiadajúc aby

aj vláda vzala účasť na slávnostiach, ktoré budú usporiadané 30. júla z príležitosti 50ročnej pamiatky smrti najväčšieho uhorského básnika Alexandra Petőfiho.

Minister *Wlassics* ubezpečil *Rátkayho*, že vláda vďačne bude brať účasť na slávnostiach.

Potom interpeloval *Ján Molnár* v záležitosti tej maškarenej slavnosti, ktorá bola v *Jászberéne* sriadená, a ktorou sa posmech urobil z katolickej viery.

S tým bolo zasadnutie skončené.

Pokore nás učil Kristus . . .

Pokore nás učil Kristus,
Sám on, Pán zeme i neba,
V biednych jaslách narodiac sa,
K núdznym uponíziac seba.

On nás učil vrelej láske
K Bohu i k spolublížnemu;
On ukázal cestu, spôsob
Ako slúžiť máme jemu.

— No pokoru najst je ľazko
V premodernom našom svete, —
A tej lásky k Bohu, bližným
— Dnes tiež sotva kde najdete.

Tí, — čo pravdy jeho hlásaf,
A príklad nám dať by mali:
V svetskej pýche obrami sú,
No v duchovných veciach mali.

Kňaz ministrom by dnes rád bol,
Kaplán aspoň ablegátom:
Vábif, strašif chtiac v kostole
Kortešačkám prenajatom.

V e r n ý p o d d a n ý .

Dnes už nejestvujú poddaní. Ešte sa mnohí rozpamätajú na to, že kto a čo boli tí poddaní? Kto by sa ale už nevedel rozpamätaf, ten sa učil v dejepise, že roku 1848. uhorskí páni bez toho, žeby ich bol dakto prinútil, zotrelí poddanstvo. Boly to veľké časy, plné hlbokých poučení; nie div, že sa ešte i teraz vďačne rozpomíname na ne.

Čo tu chcem rozpovedaf, to som počul od jedného starého poddaného. Tak to opišem, jako mi on sdelil, teda pozorujte.

— Naš zemský pán — tak začal stavec vyprávať — nech ho Pán Boh oslávi, bol naším opravdovým otcom. Svoje požadoval, ale ani nás neukrivdil. My sme nikdy necítili, že by sme boli sluhovia. Pracovali sme so dňa na deň, s týždňa na týždeň, ale to hovorím, že nebolo v dedine jedného človeka, ktorý by nebol mal dostatočného chleba. Či bola dobrá úroda alebo nie, my sme išli ku gazdovi, ktorý nám spravodlivo vymeral našu časť. Skutočne tak sme žili, jako deti, o ktoré sa otec stará. Zemskému pánovi náležala starosť, nám ale práca. A veru neznám, nebola-li často obtížnejšia starosť, nežli — práca?

V nedelju, keď sme sa zišli do kostola, všetci sme prišli spokojne a čistotne. Pán rector začal pri organe spievať, my sme pomáhali. V prvej lavici sedel náš zemský pán a spieval s nami, čo nám dobre padlo. Aj pani veľkomožná tam bola. Táto laskavá pani ale znala v dedine každého, i to najmenšie dieťa. Nebolo tej chyže, do ktorej by ona nebola vošla. Jej pozornosti neušiel žiaden chorý. Jej komora bola opravdová apatieka. Tam stály v rade liečivé byliny, kvapky, cukríky.

Tak sme žili za hodný čas, keď sa zrazu dačo veľkého prihodilo. Krajina uzavrela, žeby sme aj my zakúsili chlieb slobody. Jedného dňa zemský pán zvolal svojich poddaných. Stáli sme tam vo veľkom priestrannom dvore, keď nám náš dobrý pán s plačom riekol:

— Deti moje, teraz nasledujú iné časy. Vy sa oslobodíte. Budete sami pre seba gazdovia. Sami sebe budete orať, na svoju ruku pracovať. Však ale pozorujte. Znáte prirodzenosť noža. S tým možno mnoho dobrého, ale i zlého vykonať. Aby ste sa neporezali.

Všetci sme plakali. Ani pán sa nemohol

zdržať, i on plakal. Tak sme sa rozišli. Potom sa započal nový život, nová starosť. Teraz sme nielen pracovali, lež aj rozmýšľali, lebo veru bieda bolo vyžiť. My sme mali u panstva viac chleba jako v tomto novom živote; ani farcha nás tak netlačila.

Bol som síce človek. Obdaril ma Pán Boh dvúma rukama, striežvou myslou. Ale za to koľko ráz sa prihodilo, že sa ma moja žena zádumčive pýtala:

— Mužu, čo budeme zajtra jest?

Lebo prácu sme vykonali; lež pohromy, ľadovec, príval nás oškodovaly. Keď nás tak bieda a nehoda navštevovaly, neraz som si pomyslel, či ozaj nebolo lepšie vtedy, keď sa o nás iný staral. Teraz sa rozpamätám na to, jak ináč bolo tam — u šľachetného pána. Jeden raz sa stretnem s ním:

— Jako že sa máte Janko? — pýtala sa ma.

— Ďakujem dobrý môj pane, veru len tak pomaly!

— Jako, jako?

— Pomaly, dobrý môj pane.

— Čo to má znamenať?

— Že žijeme, lebo žiť musíme.

— Na chlebe slobody, však hej?

— Sloboda je veľmi vzácna, lenže treba vedieť s ňou narábať a my sme až veľmi navykli na to, aby sa o nás iný staral.

— Snáď by ste len zas nechcel byť poddaný?

— Veru dobrý môj pane, trebárs i hneď v túto minútu.

A čo budem tajiť, ja som veru išiel nazpät, ale nie jako poddaný, lež jako verný sluha. Keď sa moja žena o tom dozvedela, plakala od radosti jako decko.

Minuly roky. Vlasy mi zošedively, zostarel sa i môj dobrý pán. Rodina vzala inú tvárnosť. Ľudia už nechodia v krpcoch. Ženy nosia topánky a navešajú na seba všelijaké sukne. Ešte i tá tulipánová truhla sa ináč hotuje, jako kedysi. Hovorí, že to móda tak vyžaduje. A táto móda pomútila dedinské hlavy a rozum.

Len ja som zostal verný s mojím pánom. On je ešte i dnes ten, čo bol. Tak sa oblieka jako predtým; taký má stôl, jako predtým; tak miluje dobrotivého Pána Boha, jako predtým: a preto ho aj dobrotivý Pán Boh tak požehnáva jako predtým.

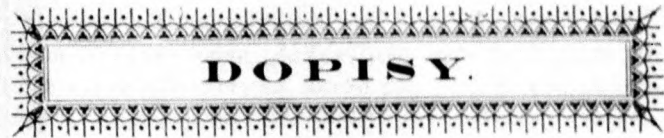
Ja som sa zostarel, stojím na kraji hrobu a len to hovorím, že len jednu chybu máme, a to tú, o ktorej už dávno príslovie hovorí: «okrasa, bieda.»

Verní poddaní boli blažení, spokojní.

Roľníci, robotníci, ktorí teraz na základe slobodnej smluvy obrábajú panské zeme, jestli že sú verní, nemožno, aby si nenaklonili srdce zemského pána.

Vernosť je najlepšia odporúčajúca listina.

A. R.

Liptov, dňa 26. júna 1899.

Veľactený Pán Redaktor!

Beriem pero do ruky, aby niečo nového sdellil et. čitateľom nášho obľúbeného časopisu.

Slzy mi hrajú v očiach, keď si pomyslím na to nešťastie, ktoré sa večerajšieho dňa pri obci Bešeňovej udalo, kde dve ľudské duše nemilobohu o život prišli.

Nešťastie stalo sa nasledovne. Gazda statkára Urbanoviča z Nemeckej Lupče vybral sa do Lúček, vezmúc sebou manželku, dvoje detí a 17ročnú dcérku meštana Zarevúckeho, ktorej matka sa na ten čas v lúčanských kúpeľoch zdržovala. Aby si zblížili cestu, nešli na Vlachy, ale sa pobrali brodom cez Váh, ktorý na ten čas bol hodne rozvodnený. Kočič podnapitý pochybiac brod, kone do najhlbšieho prúdu vohal, kde kočiar hneď na dvoje rozdelilo. Gazda vidiac, čo sa robí, skočil do vody zachytiac sebou svoju ženu a dvoje detí, s veľkým namáhaním a zápasom sa s nima na breh dostal. Kočič a dievčina Zarevúckych, ktorí na predku sedeli, boli koňmi do vody strhnuté a o nedlho zmizli vo vlnách Váhu.

Gazda oslobodiac svoju rodinu, bežal po brehu a kričal o ratu nešťastníkov. Ale darmo, lebo keď sa ľudia obce Bešeňovej ku vode zbehli, už nešťastníkov nebolo vidno a jedine klobúk a jednu čiastku kočiaru von vyťahli.

Kočiča utopeného vytiahli až hen v Lazách a o dievčine ani chýru. Že ale tomuto nešťastiu z čiastky je aj mestečko Nemecká Lupča na príčine, to et. čitateľ z nasledujúcich slov posúdi:

Mestečko Nemecká Lupča môže sa povedať, že patrí medzi tie najbohatšie mestečká Horného Uhorska. Hôr a hôľ má toľko, že jedenkaždý občan a majiteľ z týchto dôchodkov nielen všetku daň a obecnú prirážku si zaplatí, ale k tomu ešte hodný úhrnok peňazí ročite dostane. Napriek tomu, že sa toto mestečko tak dobre má a napriek aj tomu, že od železničnej čiary a komunikálnej hradskej obdalsie leží, predsa si je nie vstave cez Váh jeden chatrný drevený most vystaviť, ktorý mu je tak potrebný ako vidre chvost. Hja! ale keď v Lupči býva pár nasítených a či nenasítených, ktorí tak mudrujú, že keď by sa most staval, tak by vo sporiteľni jeden rok o jednu nullu mali menej.

Koľko tisíc obcí jesto v našej milej vlasti, ktorých občania obromú obecnú prirážku na seba uvrhujú, len

aby v napredovaní o krok ďalej prišli a slavní občania mestečka Nemeckej Lupče nie sú vstave v prospech svojho dobra pár groší obetovať z plnej kapsi. Títo panáci vraj tak mudrujú, že keď by bol most cez Váh vystavený, že by potom robotnícka mzda podskočila a že by sa potom každý žobrák a vandrovník v meste ohlásil. Ja ale myslím, že dajeden Lupčan aj nad tým si lámal hlavu, že keď by laskavý Pán Boh takouto prirodzenou prepastou, ako je Váh, nebol ohraničil mestečko Lupču, tak by boli bývali nútení poslať deputáciu k cisárovi nebeskej ríše Činy, aby im dal radu, či je dostatočný ten 10 metrov vysoký a celú čínsku krajinu obtáčajúci múr k tomu, aby sa cezeň civilisácia dnu nepredrela, a či by nebolo praktičné, keď by si podajedni lupčianski panáci vrkoče na hlave ponechali k tomu, že keď by sa vo Váhu topili, aby sa potom za ne mohli jeden druhého z druhého sveta na breh povytahovať.

S úctou

Priateľ ľudu.

Malé Bierovce, začiatkom júla.

Otený pán Redaktor!

V minulom mojom dopise som bol v krátkosti podotknul, že pasúci sa statok narobí mnoho škody, keď pastieri buďto z neobanlivosti alebo ospalivosti im sverený statok nestrážia. Oškodený obyčajne ide do mesta poradiť sa k niektorému pravotárovi, ktorý mu obyčajne tú radu dá, aby škodu robiaceho zažaloval. A potom následok toho je, že statok ani tretinu toľko škody nenarobil, koľko ľudia jedon druhému, keď sa preto pravotia. Pre učenú škodu zájmu statok, držia ho bez krmu a vymáhajú pokutu. Jedon od druhého sa učia vymáhať peniaze za učenú škodu. Veliká je to chyba keď ľudia nie žeby jedon druhému priateľsky odpustili a sa vyrovnali, lež ešte sa vynasnažujú, aby sa len čím lepšie mohli pomstiť jedon na druhom. Nehľadme na ľudí jak zle robia, nenasledujme zlé príklady. Jestli sa nám nejaká škoda stala, máme sa dobroprajne, obapolne dohodnúť, bez pravotára, škodu rozpovedať jako sa stala a prikázať pastierom, aby lepšie strážili statok im sverený. Lež bobužial, takto teraz málokto jedna. Keď je škoda na obilí alebo na tráve za 50 krov, už sa ide súdiť, chodí aj tri dni, narobí aj 5 ráz toľko útrat jako škoda obnáša a to čo zmešká, to si neráta, len keď bližný musel 5 zlatých pokuty platiť, to ho teší. Ej veru hriech je pre škodu súdiť sa. Najlepšie je zavčasu postarať sa o to, aby sa pre náš dobytok našiel spoľahlivý pastier.

Chcem tiež niečo o obecných zasadnutiach čili (kongregáciách) prehovoriť. Mnohým je obecnie zasadnutie len nepatrná vec, nestarajú sa o to, o čom sa na schôdzke pojednáva, ale len čakajú či už skoro príde flaša na stôl a v tomto očakávaní ani nevedia o čom je reč. Podľa môjho presvedčenia obecnie schôdzka je veľmi vážna záležitosť. Jedna sa tam často o najvážnejších záujmoch

obce, potom i často treba pomeriť brata s bratom alebo muža so ženou; postarať sa o vdovy, siroty atď. Kto v povedomí vážnej úlohy ide na kongregáciu ten schôdzku neberie ľahko.

Podotknem ešte aj to, že nášho pána dekana jeho veličenstvo náš dobrý kráľ vymenoval za titulárneho kanonika. Želáme nášmu vyznačenému duchovnému otcovi Jánovi Lováser stále zdravie, a pokojný život, aby ešte mnohé roky jako náš dobrý duchovný pastier naše duše mohol pripravovať ku spásu našej.

Všetkým ct. čitateľom srdečný pozdrav.

S Bohom! *Gustáv B. Pravdomil.*

Kysuca-Ujhely, dňa 4. júla.

Veľactená Redakcia!

Dňa 1. t. m. schodili sa z celého nášho okresu jak predstavenstvá obcí tak aj výborníci ku tej dojmavej smutnobre, ktorá sa v našom mestečku — k žiaľu celého okresu — v tento deň odbývala.

Lebo jako dojme boľasť a žiaľ srdce človeka, keď vidí svojho najlepšieho priateľa odberať sa, tak práve tými samými citami sme boli aj my opanovaní, keď sme o 11. hodine predpoludním dorazili do príbytku pána Róberta Szeide nadlesného a kráľ. hŕdozorcu, kde sa okresný hlavný slúžny pán Imrich Haydin — trasúcim sa od žiaľu hlasom — lúčil v mene celého okresu svojho od toho úradníka, ktorý po 40ročnom chvalitebnom účinkovaní vzdal sa úradu. Nejdem opisovať zásluhy tohoto starého, šedinami pokrytého muža, lebo som to ani nie vstave učiniť; moje pero je k tomu veľmi prislabé!

Odtiaľto sme sa brali k slúžnovskému úradu, kde zas ten istý hlavný slúžny odberal sa od svojho spoluúradníka pána Gejzu Khádeho, ktorý čo čestný hlavný slúžny — ku nesmiernemu žiaľu celého okresu — vyrvatý a do centrumu stolice preložený je. Ačpráve len poltreť roka úradoval, však ale v takých politických rozbrojoch, že sa človek ozaj musí s tou najväčšou úctou kloniť, keď vidí jak múdre a taktične znal i s tými najväčšími protivníkmi svojimi zaobchodiť a lásku, priazeň, úctu ich sebe vydobyť!

Po tomto žiaľnom akte bol spoločný obed, pod ktorým tie najkrajšie zdravice — raz na jedného, raz na druhého jubilanta — vynášané boly. Večer ale bola usporiadaná tanečná zábava, ktorá pri tej najlepšej vôli až do bieleho rána trvala.

Aby som ale môj dopis mohol zakončiť, prajem obidvom: žeby im poprial Všemohúci sily, vytrvanlivosti, a aby sme ich mohli ešte dlhé a dlhé roky vidieť!

Nech žijú blažene!!!

Kladivo.

BESEDNICA.

Hospodárstvo Vavrína Hrdého.

Prácu okolo sena skončili. Potom došiel rad na repicu. Obyvatelia obce Drahobíc naraz vyšli na pole, museli sa ponáhľať, aby repica nevypršala. Dokončili čím skôr. A že sa to vydarilo, hrala aj muzika na poli pod listnatou kôľňou, keď pili oldomáš, s ktorým boli všetci spokojní a vychvaľovali štedrého gazdu. Len jeden mládenec sa našiel, ktorý všade a pri všetkom robil poznámky; bol to Vavrín Hrdý.

— Už je to pravda, — hovorí, — že toho nášho gazdu, už jako Šušovicu, mali zvať Zemiak.

— Prečo? — pýtajú sa ho.

— Nech parom vezme jeho obyčaj, iné nedá variť robotníkom, len zemiaky.

— Veru môj milý, to je pravda, že len zemiaky dá variť, ale také sú, žeby si mohol po nich Hrdý aj ústa oblizáť.

— Tak je, pravdu má, — prisviedčaly ženičky, pomáhajúc Marte, ktorá tieto slová vyriekla.

Vavrín mlčal. Tak sa zdá, že sa bál toľkých jazyčkov. Teda sa premáhal; ale mu to veľmi ťažko padlo, že musí mlčať. To sa musí dať, že bol chlapák na mieste. Bajúzy sa mu už brnily a keď si svoj podperený klobúček položil na hlavu a šiel v nedeľu odpoľudnia po dedine, len tak spočíval na ňom zrak každého! Preto ho ženičky aj Hrdým nazývaly. Lebo bol skutočne hrdý a veľa zakladal v sebe, znajúc dobre, že veru nejedno srdiečko sa ztrasie keď povie: „Daj Bože dobrý deň, alebo večer!“ Ale veru preňho a zaňho mohli byť srdiečka. Jemu neimponovali horiace, ohnivé oči. Hneď vám rozpoviem prečo?

Šušovica mal jedno — za svoje prijaté dievča — Zuzku. Toto dievča neznalo svojich rodičov, ostalo sirotou tam v Šušovicovom hospodárstve. Dobré srdce jeho manželky sa ho zaujalo, tam sa vychovalo jako jednoduché roľnícke dievča. Ale rástlo jednak v kráse a v enosti. Už je z neho panna a to tak driečna, že v siedmych dedinách nemá páru. Zuzka rozpálila srdce Vavrínovo, ale nemohla za to. Ona si ho ani nevšimla, a to ho nad mieru trápilo. Ale nemohol iné vykonať, jako to, že po čas poľnej práce riadne vstúpil do roboty k Šušovicovi. Tam potom pracoval jak sa sluší, a mohol celý deň vidieť peknú Zuzku, ba tu i tu aj prehovoriť s ňou, bár ostala taká chladná, jako mramorová socha.

Vavrín vedel, cítil, že pohŕda ním. Keď tak v krčme samotný popíjal, zadumil sa, a potom dľa svojej obyčaje udrel na stôl a zkríknul na cigáňa:

— Zahraj mi len: „Chudobný som, nepristanem ku tebe!“ ...

Tak hovorieval i po domoch: preto pohŕda mnou Zuzka, lebo jej poručníkom je Šušovica. Nuž jaký že

je on gazda! keď dá pod zelenou kôľňou variť zemiaky... Hej, keď ja budem gazda, potom nech sa podíva svet, jako budú mať u mňa robotníci!

Zuzke naporad vyprávali, že čo chybí Vavrínovi a v čom má nádeje. Ona ale mlčala, neriekla ani slova, jako čoby Vavrína ani na svete nebolo.

To ho náramne bolelo. Táto ľahostajnosť mu prebodla srdce... Nedivme sa teda, keď vo všetkom nalezal chybu. On cheel len dievča popúdiť... a veru dobre rátal! Lebo sa Zuzka ohlásila.

*

Nasledovala žatva. Pole sa len tak strakatilo od množstva ľudu. Aj Šušovica uzavrel smluvu s robotníkmi. Ale keď počula Zuzka, že sa i Vavrín prihlásil, vtedy ju docela opustila trpezlivosť. Každý sa nazdával, že je to dievča krotké, jako baránok. Včil sa zrazu rozhnevala...

— Vavrína neprijímajte do roboty! — tak hovorila Zuzka otcovi, ktorý sa nad touto neobyčajnou určitosťou veľmi zadivil.

— Dcéra moja, veď on je najlepší robotník, — hovorí Šušovica s nežnou tichosťou.

— Ale najväčší nepriateľ, — vetí ona.

— Jako, jako?

— Nuž či ste nepočuli, jako vás znevažoval?

— Mňa?

— Áno, aj gazdovstvo.

— Moje gazdovstvo?

— To vyprával po dedine, že Šušovica je taký gazda, ktorý pri oldomáši zemiakmi hostí svojich robotníkov.

— Zemiakmi?

— Áno! I to povedal, že by otcovi môjmu patrilo meno Zemiak.

— Nuž pravda; komu hus, komu prasa.

— I moje varenie zľahčoval.

— No to už neverím, — vykrične Šušovica. To nemohol urobiť. Tak len jedna ženská zná variť v celom svete. No uhádniže, ktorá?

— Moja matka.

Na túto trefnú odpoveď pohladkal Zuzku po tvári a takto ju poučoval:

— Dcéra moja sladká. Nenačúvaj každú darebninu. Ale nech ťa ani nad tým hlava nebolí, že čo vypráva Vavrín. Jeho ešte nenaučil život. Veď ho naučí! Keď aj on bude gazdom, čo nech mu Boh udelí, uvidíme či bude mať zemiaky; jako bude vydržiavať svojich robotníkov. A keď ho život naučí, môže sa stať ešte driečny gazda, ktorý — však ver dcéra moja — ešte i moju Zuzku môže blaženou učiniť.

Dievča sa zardelo; rado by bolo bývalo, aby sa bolo mohlo hneď vzdialiť, ale otec ju ďalej zadržal.

— Veď ja nahliadam do tvojho srdca — Zuzka — Nehneváš sa ty naň?

— Jakoby nie, hovorí ona.

— Že nie. No len pekne vyznaj!

Tu nasledovalo hrobové ticho.

— No pravda neodporuješ, aby som aj Vavrína prijal. Hovor dôverne, úprimne.

— Dobre, ale ja budem aj pri donesení venca zemiaky variť.

— Var aj šušovicu; možno že i tá pochutí.

Zuzkyna tvár sa vyjasnila, jako nebo po dlhotrvajúcom chmúrnom počasi.

*

Žatva sa dokončila. Dievčatá pletú venec z najkrajších klasov. Ozdobia ho kvetinami, šnôrkami, hodvabnými šatkami. Pritom však povstala veľká hádka: kto ho ponese? Kto že by iný, jako Vavrín, okrasa obce! Jedno dievča však odporuje: Zuzka.

Vavrín počúva toto odporovanie so založenými rukama a krvou podbehnutými očima. Teraz čoby aj pred nim kľakla a na smrť sa rozplakala, ani potom by nenesol ten biedny venec. Ani ho nenesol.

Keď venec vystrčili na palicu a pri speve niesli do domu Šušovicovho, Vavrín snul pomstu v svojom pobúrenom srdci...

— No čakajte, však vám ja to vrátim.

Gazdu pekne pozdravili. Potom sadli ku stolu. Dobré jedlá sa parily, muzika zavznela... Prvé jedlo na stole boli zemiaky, a prvý, čo uchytil misu bol Vavrín.

Sama Zuzka ich priniesla.

— Nech sa len páči, hovorí ona.

Vavrín sa chvel od zlosti. Zaslepený náruživosťou, vezme tanier, prevráti ho a tak si nabral naň zemiakov. Zrak každého spočíval na ňom. Jeden sa smial, druhý zas zlobil; len Zuzka a Šošovica zostali pokojní. Keď Vavrín s veľkou chuťou zedol tie zemiaky, zas došla Zuzka hovoriac:

— Nech sa ešte páči!

— Ale prosím iný tanier, lebo veru tak výborné zemiaky som ešte nejedol...

Na to povstala veľká veselosť, robotníci skoro padali od smiechu. Potom sa chytili do tanca. Vavrín nebol nikdy tak šťastný, ako teraz. Mohol so Zuzkou tancovať. Jako čo by sa nebolo nič prihodilo. Ba ešte si i šepkali v tanci.

— Vavrínovo gazdovstvo by som ešte rada dožila — hovorí.

— To len bude za gazdovstvo! — doloží Vavrín.

— No veď uvidíme!

— Veru že bude, zvlášte keď ho bude Zuzka opatrovať a riadiť; keď dôjde drvenie kukurice, tam von na poli pri mesiacu, pri ohni, kde bola Zuzka ešte tak zatatá, neposlušná.

— Kde bol Vavrín taký zlý...

— To si sebe len tak myslela, dušička moja drahá.

— Vedela som, — vetí dievča ohnivou náruživosťou, — lebo... Vavrín inam žmurkal.

— Len to je chyba? No tak nenie viac žiadna chyba!

*

Hej! neverte dievčinám, ktoré ustavične to hovoria, že tohoto a tamtoho nenávidia, nemôžu vystáť, ba radšej by zomrely, nežli by si mali s ním život sviazať. Veru im neverte!

Sotva že došla konopná práca, už bol Vavrín v sľuboch so Zuzkou, a keď došiel rad na lámanie kukurice: dušou gazdovstva bola Zuzka. Takéto nevyspytateľné, obdivuhodné sú ženské.

Tak skutočne stal sa Vavrín gazdom? Tak je. Od otca dostal kúsok role, a Zuzka tiež neprišla s prázdnu rukou do domu.

— No Vavrín, teraz môžeš ukázať, že si človek na mieste. Gazduj, a daj Bože, aby sa vyplnily tvoje krásne nádeje, ktoré si prechovával. Či sa ešte pamätáš? — pýta sa Šušovica.

— Veru pamätám!

— Nech sa tak stane! — toto riekol Šušovica, ktorý potom len tak zďaleka pozoroval, jaké bude ozaj gazdovstvo Vavrínovo.

Zprvu sa mu darilo. Lež pozdejšie došly pohromy: zlý čas, chrobač, prival, kamenec a ešte mnohé iné. Vavrín len zrazu ustrnul a takto riekol:

— Hohó, keď to tak pôjde, to nebude dobre! Daň, verejná práca a sám Pán Boh zná, čo všetko valí sa na chudobného človeka.

Šušovica mlčal. Len jediný jedon raz — v čas žatvy — povedal Vavrínovi:

— Z vydielu ste žali?

— Áno, ale sa to nevyplatilo.

— Jako, jako?

— Veď len zná každý gazda, že veru veľmi málo zostalo.

— A čože varieva Zuzka robotníkom?

— Čo? Uvarili by sme my aj hlôžky, len aby byly!

Šušovica sa zamlčal a len tak pod fúzy sa zasmial.

Potom nastaly ešte horšie časy. Gazdovia zúfali. Nebolo ani zemiakov na zimu. Aj Vavrín stonal. Konečne riekol ku svojej ženičke:

— Dobrá ženička, choď ku starému a pros za koriec zemiakov.

Žena nič netušiac poslala k starému.

— Vďačne deéra moja, ale nech príde tvoj muž prosiť. Tak sa svedčí, aby v takejto záležitosti sám gazda došiel.

Zuzka ešte ani teraz nič netušila.

Potom došiel Vavrín a stál zronený tam von v pitvore.

— Poď dnu, syn môj, pokiaľ mám, vďačne vám udelím.

Už boli pri jame, keď starý takto sa pýtal:

— Kde máš vrece?

Vavrín ukázal vrece a čakal, že mu starý namerá zemiakov. On však ale obrátil korec a tak začal merať. Vavrín stál bľadý a bez slova.

— Či sa ešte pamätáš syn môj, na obrátený tanier?

— Pamätám, vetí smutne.

— Vidíš, syn môj, ináč to ide v živote, keď je človek sám sebe gazdom. Na to naučí každého život, jako aj teba naučil.

Potom mu dal hojne zemiakov...

Tak sa to stalo!

A. R.

HOSPODÁRSTVO.

O lúkach a dorábaní krmu.

(Dokončenie.)

Červená ďatelina, takrečená štajerka, potrebuje takže zem v dobrej sile postavenú, málo vlhkú, kde potom za 3—4 roky potrvá. Táto ďatelina pre veľmi suchý alebo veľmi mokrý pozemok sa nehodí, a preto na Dolnej zemi s úžitkom sa siať nemôže.

Aby sme z lucerny hojný a dlhý úžitok mať mohli, treba ju každú jaseň plevou alebo slamenou mrvou, ba aj hnojivom prikrývať, čo sa potom na jar z ďateliniska odstráni; treba ju každú jar železnou bránou potrhať a od kukučiny, prašiny čistiť a chrániť.

Kukučina ďatelinu, keď sa raz do nej dostala, pod 1—2 rokami na vniroč donesie, a pri všetkej usilovnosti ľudskej, ba pri všetkých pravidlách a známostach hospodárskych posiaľ sa ešte nikomu nepodarilo základný liek proti tejto plíage vynajst. Radí sa všeličo: niektorí ten kus, kde sa už táto prašina zapriadla, hlboko skopú spolu aj s vykopanou ďatelinou, ďaleko od pozemku odstráni, aby tak ďalšie rozšírenie sa prašiny prekazili. Niektorí zase ten kus, kde sa kukučina ukázala, pokryjú slamou, ktorú zapália, aby tak v ohni aj kukučina zahynula, ďatelina ale z koreňov poznovu vyženie. Toto je ale nie najpraktickejší liek.

Najzákladnejší liek vykántrenia kukučiny z ďateliny je: odtiahnutie toho, čo všetky živé tvory a rastliny nevyhnutne potrebujú, a bez ktorého neomylnne zahynú, rozumieme: povetrie. Kukučinou napadnutý kus totiž hnojom alebo bársjakou mrvou pokryjeme tak, aby cez to povetrie k ďateline kukučinou zahrdúsenej nepreniklo. Takto pravda aj ďatelina vykape, ale aj možnosť ďalšieho šírenia sa kukučiny sa celkom prekazí.

Lucerna dáva prevýborný krm pre všelijaký statok; radi ho žerú: kone, kravy, ošípané, ba aj dvorná drúbež, a potrebuje sa buďto za zelena, alebo za suchu ako seno.

Pri kŕmení, obzvlášte rožného dobytká, treba dať veľký pozor, aby sme z nej na jedno kŕmenia statku veľa nepredložili, alebo na ďatelinisku, obzvlášte za rosy, dlho pásť sa nedovolili, lebo sa od nej veľmi ľahko nahuje a následkom toho i snadno padne. Najlepšie je zelenú lucernu so suchou krmnou slamou miešať, a tak statku k žrádlu predkladať.

O sušení sena a lucerny treba nám ešte aj to vedieť, aby sme ho nikdy nesberali pri vysokom slnci, ale za rana pri rose preto, aby jej drobné lístočky dolu so stebľa neopadaly.

L'adník dáva takže prevýborné seno, a darí sa v dobrej a hlboko oranej zemi. Seje sa na jar s jačmeňom alebo s ovsom. Na jedno jutro potrebuje sa 1 hektoliter semena.

Vičenec, aj ešparketa zvaná, u nás ešte málo známa rastlina, dáva takže dobré seno a darí sa jak na suchej a vrškovatej, tak i na vlhkej pôde. Seje sa tiež na jar miešano s ovsom alebo s prosom. Na jedno jutro treba asi 1 hektol. semena. V dobrej pôde trvá i za 20 rokov; kosí sa dva razy cez leto. — Kvet tejto rastliny poskytuje pre včely veľmi medohojnú pašu.

Muhar je tiež rastlina dobré seno dávajúca, ktoré obzvlášte kone chutne žerú. Darí sa zvlášte na Dolnej zemi na rovinách a v dobrej zemi. Seje sa na jar — keď sa nieto mrazov čo obávať — a kosí sa na seno, keď už všetky klasy vôbec vymetala. Toto platí aj o jačmeni a ovse, ktorý sa za zelena na seno má kosiť.

Z kukurice husto siatej možno tiež výborné seno, obzvlášte pre rožný statok dorobiť. V mesiaci apríli, keď už jarné mrazy pominuly, seje sa veľmi husto do dobrej a úrodnej zeme, a keď dosiahla veľkosť asi pol metra, kosí sa alebo na zelený krm, ktorý statok a dojnú kravu veľmi radi žerú a od ktorého mnoho mlieka dávajú; alebo suší sa na seno, pri ktorej práci nutno na to dať pozor, aby na pozemku dobre uschlo a na vlhko do hromady sobranej nebolo, lebo by ináč poplesnelo, ba až shorelo a tak na krm neužitočným sa stalo.

Dobrá zelený krm pre všelijaký statok obdržíme ešte aj z burgundie a z čičovky, takrečenej nemeckej repy. Obe tieto rastliny sadia sa do dobrej zeme na jar v radky; cez leto sa okopávajú, a v jaseňi zo zeme von vyberajú. Listia z burgundie a z čičovky — ako krm — obzvlášte pre dojnú kravu sa veľmi hodí. V jaseňi, keď už mrazy počnú husto padať, burgundia sa zo zeme vyberá, od listov očistená ale do pivnice alebo do plytkých jám sa ukladá, kde málo zemou prikrýta zimu vydrží a na jar sa k upotrebeniu vyberá. Obzvlášte rožný statok veľmi rád žere burgundicu, ale aj iný statok, obzvlášte ošípané možno s ňou dobre vychovať. Pri čičovke nutno ešte poznamenať, že jej krumpky sa len na jar zo zeme vyberajú, alebo pluhom vyorávajú, ktoré ošípané radi žerú, ale ani kone nimi nepohrdnú. — Čičovku už raz sadenú netreba viac sadiť, lebo sa ona sama od seba ďalej rozmnožuje, a rok po roku na tom istom pozemku sa darí.

Ponevác aj krumpky, zemiaky, jak ľuďom tak aj hovädkam k pokrmu slúžia: preto sa všade hojne sadia, lebo oni nám poskytujú polovic chleba, pri tom ale máme všemožne na tom nástožiť, aby sme si zaopatřili dobrú a úrodnú rodzaj, buďto včasnú alebo pozdnú; aby sme zemiaky vždy do dobrej zeme včasne na jar sadili; aby sme ich cez leto dvakrát náležite okopali, a v ja-

semi len vtedy zo zeme von vybrali, keď im vňaf už celkom uschla, alebo aspoň celkom ožkla; aby sme ich potom pred vloženíím do jamy alebo pivnice náležite presušili, a na zimu na také miesto uložili, aby od zimi nepomrzly, alebo od zbytočného tepla nepovyrastaly. Zemiaky na ten istý pozemok rok po roku nenie radno sadiť. Medzi zemiaky možno i hrach do hniezd po 1—2 zrnkách sadiť, ktorý úrode zemiakovej neškodí a sa tiež veľmi dobre podarí.

Vyzvanie k predplateniu!

Prvá polovica toho roku, v ktorom sme časopis značne zväčšili, sa už skončila. S uspokojením môžeme pozrieť na túto dobu. Je pravda, že nás zväčšenie časopisu stojí mnoho výdavkov a mnoho duševnej práce, no bohaté sme odmenení za toto s jednej strany tým povedomím, že sme zväčšením nášho časopisu ľudu slovenskému preukázali milú a osožnú službu, s druhej strany ale tým, že sa slovenské obecnstvo hŕfne hrnie pod naše zástavy.

Ačkoľvek počet našich predplatiteľov zrástá každodenne, predsa aj túto príležitosť, totižto uplynutie prvej polovice roka, použijeme k tomu, aby sme priateľov našich zásad poprosili o *čím možno najhorlivejšie rozširovanie nášho časopisu*. Nech neustávajú do tých čias, pokým Opravdivý Kresťan nedude sa nachádzať na stole každej rodiny.

Programm náš zostane ten samý, za ktorý sme aj dosiaľ bojovali.

Jako dosiaľ, tak aj na ďalej úlohou našou bude dobrý ľud náš slovenský osvietiť a vystríhať, aby neveril tým mnohým novým priateľom, ktorí neprestajne dňom a nocou hlásali, jak veľmi sa starajú o náš slovenský ľud.

Tito noví priatelia sú «ľudári.» Falošnosť ich sme odhalili, jasne sme dokázali, že ačkoľvek už viac desaťročí žili medzi slovenským ľuďom, nikdy sa nehľásili k nemu, nikdy ani len krížom slamy zaň nepreložili. Iba teraz odrazu sa stali takými veľkými priateľmi ľudu asíce preto, **lebo to požaduje ich vlastný záujem.** Kto sa iba vtedy hlási k ľudu, keď to vyžaduje jeho osobný záujem, jeho osobný zisk, **ten nenie, nebol a nikdy ani nebude úprimným priateľom ľudu.**

Úlohou našou je ďalej chrániť náš, vždy vlastenecky smýšľajúci ľud pred panslávskymi agitáciami. Panslávski agitátori rozsievajú semeno nenávisťi v našom dobrom ľude oproti bratom Maďarom, s ktorými žijeme už od tisíc rokov bez toho, aby kedy bola povstala medzi nami nejaká nesvornosť. My sme užívali svoj materinský jazyk slobodne tisíc liet a užívame ho aj teraz. Nik nám ho nebral a nik nám ho ani neberie. Lúbili sme vlasť našu a ľúbime ju aj

teraz a ľubiť ju aj budeme. Nikdy sme nehľadali za hranicami bratov, ani ich nehľadáme, ani ich hľadať nebudeme. Bratmi sú nám Maďari, s tými žijeme a žiť budeme. **My sme boli vždy dobrí Uhria, nimi sme a nimi aj zostaneme.** Bojovali sme vždy za vlasť našu drahú, krv svoju sme cedili za celistvosť jej, za zveľadovanie jej. Rovné práva s bratmi Maďarmi a s inými vo vlasti žijúcimi národnosťami sme požívali vždy a ich aj požívame.

Bojujeme oduševnene proti zavádzaniam aj panslávskych agitátorov, ktorí sa usilujú zo srdca našich vybiť horúcu lásku k našej milej uhorskej vlasti.

Úfame sa, že ct. obecnstvo jako dosiaľ, tak aj naďalej poctí oás *svojou dôverou a horlive bude rozširovať náš časopis.*

Časopis náš **stojí ročite len 2 zl.**

na pol roka 1 zl.

na štvrt roka — 50 krov.

Kto sosbiera 5 predplatiteľov, dostane časopis náš zdarma.

Dopisovatelia dostanú tiež zdarma časopis náš.

Predplatelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za **pol ceny.**

Vlastenecký smer a zásady, ktoré zastávame, zaslúžia všestrannú podporu.

CHÝRNIK.

Zdravie kráľa. Jeho veličenstvo sa už celkom dobre cíti a len kedy-tedy v krížoch pocíti ešte rheumatickú boľasť, následkom čoho panovník umienil si, že sa dá kurovať masťením. Cieľom úplného zotavenia odcestoval kráľ počiatkom tohto týždňa do Išlu, kde jeho veličenstvo pobudne za pár týždňov.

Pápežský zástupca vo Viedni ochorel. Pápežský nuncius Talliani minulý týždeň povážlivo ochorel vo Viedni. Starého arcipastiera totiž porazilo, tak že celý deň ležal bez povedomia, neskôr však prišiel k sebe a teraz sa už lepšie cíti.

Nitranci u ministra orby. Jako známo Hóspodársky spolok nitrianskej stolice ministra orby Ignáca Darányiho vyvolil za svojho čestného člena. O čestnom členovstve vystavený diplom teraz oddala deputácia spolku poctenému ministrovi Darányimu, ktorý pred deputáciou vyhlásil, že za jeho účinkovanie najkrajšou odmenou je uznanie so strany gazdov.

Vyznačená mniška. Jeho veličenstvo kráľ Marín Ziegler, prioru šopronských mnišiek vyznačil zlatým záslužným krížom s koranou za tie zásluhy, ktoré si nadobudla na poli dobročinnosti a ošetrovania chorých.

Smrť. Uhorské zákonodarstvo v posledných dňoch utratilo dvoch členov. Krajinský vyslanec Koloman Radó, skutočný vnútorný tajný radca, bývalý fõišpán železnej stolice a inšpektor ev. cirkve zadunajského dištriktu zomrel v Karlsbade v 55. roku svojho života. Radó patrila medzi najsympatickejších a najvážnejších členov liberálnej strany, tak že pri poslednej vládnej kríze Koloman Széll jemu ponúkol torbu ministerstva vnútorných záležitostí. Radó však súc už vtedy chorý, neprijal torbu. Trpel na pečeňu a pred týždňom na radu lekárov odcestoval do Karlových Varov, kde i zomrel. Mrtvolu Kolomana Radóva dovezú do Répcelaku, kde ho do rodinnej kripty pochovajú. — Druhý člen snemovne, ktorý sa odobral na večnosť, je Jozef Zsámbokréthy kraj vyslanec nyitra-zsámbokrétskeho okresu. Zomrel v Nyitra-Zsámbokréthe v 45. roku života svojho. Zsámbokréthy patrila medzi najstarších členov snemovne vyslancov, súc jej členom od roku 1865. Pri posledných všeobecných voľbách r. 1896. zvolil ho zsámbokrétsky okres opäťovne s liberálnym programom oproti Zelenyákovi, kandidátovi ľudovej strany. Smutné zvesti vzbudily v hlavnom meste úprimnú sústrast. Na snemovnú budovu a liberálny klub vztýčili čiernu zástavu a snemovňa vyslancov uzavrela, že na rakev svojich zosnulých členov položí venec a v zápisnici dala výraz svojej sústrasti.

Kto bude fõišpánom vo Zvolene. Jako nový fõišpán zvolenskej stolice spomína sa Mikuláš Osetroluczky, kraj. vyslanec brezniansky. Ovšem treba vyčkať, či chýr zodpovedá pravde.

Kto bude dedičom trónu v Rusku. Ponevác manželka ruského cára opäť porodila dcéru, toto už tretiu a ešte žiadneho chlapca, toto veľmi zronilo ruský ľud a smerodajné kruhy začínajú sa zaoberať s otázkou dedičstva trónu. Je síce pravda, že dľa ruských zákonov dotiaľ, pokým cár nemá syna, za dediča trónu považovaný má byť brat cárov veľkoknieža Juraj. Ale veľkoknieža Juraj ako všeobecne známo, je chorý a ačkoľvek sa už značne zotavil, predsa vzdal sa práva na trón, lebo mu lekári zakázali pracovať. Vôbec myslí sa, že voľba cára padne na veľkoknieža Vladimira. Možná že tieto chýry sú predčasné, lebo veď cár je zdravý a cárovná mladá.

Dúf medzi ošipanými. V Pliešovci (Tót-Pelsöcz) medzi ošipanými vypukol dúf, čo sa i úradne zistilo.

Ohne. Dňa 29. t. m. zhorela v Malej Paludzi (Liptov) papieren Kappalova. — V Prídavke zas vznikol oheň u zahradníka Chyžu a drevené budovy v pár okamihoch zhorely. — Zároveň s touto smutnou správou poznamenáme, že assekuračné spoločnosti pred liptovskou stolicou dostaly strach. Asi viedeňské poisťujúce spoločnosti upravili svojich agentov v Liptove, aby neprijímali nové assekurácie a Uhorská všeobecná poisťujúca spoločnosť assekuračné poplatky zdvihla o 20% ov a upravila agentov, aby v Liptove poistenie zbožia a krmu brali len na 3/4-iny hodnoty. Takto sa tedy liptovská stolica stala postrachom pre assekuračné spoločnosti. Ľudia Boží, opatrujte svetlo, oheň!

Prekážky svatby. Dedič černoehorského trónu knieža Danilo je vraj chorý a musí sa dať operovať, následkom čoho sobáš kniežata s mecklenburgsko-strelickou knažnou Juttou Alexandrou, ktorý sa mal 27. júla odbyvať v Cetinji, na neistý čas odročili. — O príčine tejto choroby kolujú veľmi zaujímavé chýry. Hovorí sa totiž, že je to len záminka aby bol sobáš odročený, lebo že knieža Danilo začína byť nespokojný so svojou sľúbenicou. Knažnu totiž vydáva ruský cár a ponúkal ju už vraj i ovdovému bulharskému panovníkovi Ferdinandovi i srbskému kráľovi Alexandrovi a každému sľuboval s ňou 3 milióny rublov vena. Tí ale nechceli spraviť túto partiu a tak potom prišiel rad na Danila, ktorého otec černoehorský knieža Nikita je mnohým zaviazaný cárovi. Danilovi sľúbili následkom tohto len jeden million vena a keď sa dozvedel, že jeho sľúbenicu ponúkali s väčším venom iným, teda vraj od toho dostal neduh, pre ktorý sobáš odročia.

Veľké nešťastie v Stolnom Belehrade. Veľké nešťastie udalo sa 1. t. m. v Stolnom Belehrade. V pivnici kupca s miešaným tovarom Leopolda Reinitza vybuchil jedon krčah Hoffmannských kvapiiek, od ktorých chytila sa neďaleko stojaca veľká nádoba s bensínom, ktorý tiež vybuchil. Výbuch bol tak silný, že sklepenie pivnice rozhodilo a všetci, ktorí boli v tom okamihu v Reinitzovom sklepe, prepadli do horiacej pivnice, z ktorej vysoko sľahaly plamene. V okamihu nešťastia boli v sklepe okrem Reinitza a jeho dvoch pomocníkov a učňa aj štyria ľudia asi v Béla Wolf profesor na vyššej reálke, Koloman Geiger pisár pri slúžnovskom úrade, Jozef Lesetár sluha a otec päť detí a Mórie Glanz. Títo všetci krem Glanza utrpeli ťažké rany. Glanz sa totiž len tak zachránil, že výbuch hodil ho náhodou do suda naplneného tintou. Všetkých vyťahli z ohňa, len učňa nie, ktorý tam zahynul; najťažšie popáleniny a rany utrpel pisár Geiger, ktorý sotva že ho vyťahli zpod rumov horiaceho domu, vypustil ducha. Výbuch dom silno porúchal a podpálil. Oheň sa rýchlo širil, tak že o chvíľu chytily sa i susedné domy. Hasiči a vojaci mali ťažkú prácu s lokalizovaním ohňa, lebo na dvore bolo asi sto petrolejových sudov, ktoré však predsa podarilo sa ratovať. Škoda jako dosiaľ zistená, obnáša vyše 150.000 zlatých.

Brat Luccheniho. V obci Landorf chytila policia brata obavného vraha našej kráľovnej Luccheniho, ktorý je tiež anarchistom a ktorý udajne vo Francúzsku spáchal viac vražd.

Pekná spoločnosť. V Amerike počnúc od najbohatších ľudí až do najchudobnejších z každej vrstvy spoločnosti zakladajú kluby alebo kassína. Tak je tam klub millionárov a klub zametačov ulíc, klub samovrahov a klub spokojných, klub chudých a klub tučných ľudí atď. K týmto treba prirátat novšie i ten klub, ktorý sa utvoril v San Francisku. Je to klub ľudí, od ktorých sa rozsobašily manželky a číta už dosaväť 180 členov. Musí to byť pekná spoločnosť mrzútov, pri ktorých ženy nevedely vydržať.

Vyznačení generálii. Jeho veličenstvo kráľ generálovi Hermanovi Pokornému, veliteľovi VI. sboru a kommandujúcemu generálovi v Košiciach, ďalej generálovi Hugovi Klobus, veliteľovi IX. sboru a kommandujúcemu generálovi v Jozefstade udelil hodnosť tajných radcov.

Útok na jedného sudcu. Stolársky pomocník a socialista Gustáv Heimacz v Arade dostal sa do vyšetrovacieho väzenia pre krádež. Včera chcel ho vyšetrojúci sudca Béla Joó vypočuť, ale sotva ho počal inkvirovať, Heimacz vrhnuť sa na sudcu, povälil ho na zem a chcel ho zahrdúsiť. Na krik dobehli strážci, ktorí potom vyslobodili sudcu z rúk zúrivého pomocníka.

Kradnú deti. V Bácske od istého času miznú deti, zväčša 8—10roční chlapeci. V O-Becse, Bácsföldváre, Petrovosele v Turiej vyše 30 rodín oznámilo vrchnosti, že sa im deti ztratili. Pravdepodobné je, že jakási zlodejská banda kradne deti, ale žandári dosavď ešte zlodejov nevypátrať. V spomenutých obciach so dňa na deň zmáha sa rozčúlenosť, rodičia zúfajú, menovite odtedy, čo pochodili po všetkých okolitých obciach a nenašli ani len stopy po ztratených deťoch.

Stahovanie sa židov do Ameriky. V posledných rokoch i židia stahujú sa do Ameriky probovať šťastie. Dľa židovského časopisu „Madyar-zsidó Szemle“ za posledných 20 rokov 680 tisíc židov vyvandrovalo z Európy za Oceán. 380 tisíc židov osadilo sa v rôznych častiach Ameriky, 300 tisíc však ostalo ich New-Yorku.

Ženy medzi sebou. V Londýne zasadol teraz kongress žien, ktoré tu prišli zo všetkých strán sveta poradiť sa o svojich právach vo verejnom živote. Ženské znajúce svoju povahu, hneď na prvom zasadnutí berúc do ohľadu, aby záplava rečí a prednášok nepretiahla porady do nekonečnosti, uzavrely, že ani jedna účastníčka nesmie dlhšie hovoriť než 20 minút. Tu teda samé ženské uznaly, že ohybnosť a neúnavnosť ženských jazyčkov je nebezpečná.

Makoviciami otrávil dieťa. Manželka garbiarskeho tovaryša Vincenta Scheibla chtiac upokojiť svojho 2ročného synka, napojila ho odvarkom z makovic a keď chlapec dostal veľké žalúdočné kŕče, odišla s ním do nemocnice. Tu lekári zistili, že malý chlapec je otrávený odvarkom z makovic. Proti nešťastnej matke, ktorá ani netušila, že aký smutný následok bude mať „liek“, zaviedli trestné vyšetrovanie.

Indický mor v Egypte prestáva. Z Alexandrie oznamujú že tam posiaľ 47 osôb ochorelo na indický mor alebo ináč pestis. Z onemocnených 18 zomrelo a 15 vyzdravelo. V poslednom týždni ochorelo 10 osôb; z týchto traja zomreli, troch pacientov už čo zdravých prepustili a štyria náchádzajú sa ešte v nemocnici. Na iných stranách Egyptu nezúri už pestis.

Vezuv soptí. Sopka Vezuv, ako z Neapolu oznamujú, zas soptí. Z krátera šľahá oheň a valí sa popol a láva, ktorá steká svojím tokom dolu až ku moru.

Bratovražda Ludvik Simkovics, krajčírsky pomocník v Nyiregyházi v ustavičnom hneve stál so svojím starším bratom, kupcom Danielom Simkovicsom. Spor bratov skončil sa veľmi smutne: Ludvik Simkovics jedným drúkom zabil svojho brata Daniela. Bratovraha chytili.

Priebeh života jedného sluhu. Z Meiningenu oznamujú: Roku 1848. udal sa v jednej anglickej zahrade krvavý prípad. Baróna Minutoliho, dvorného maršala meiningenského princa zo žiarlivosti zastrelil jeho sluha menom Wagner. Súd vtedy posúdil sluhu na doživotný žalár. Za osemnásť rokov sedel Wagner vo väzení, až ho terajší knieža Juraj, — keď prevzal panovanie — omilostil. Wagner vyvandroval do Ameriky; osadil sa v Baltimore, kde svojou pilnosťou a pracovitnosťou nadobudnul si pekný majetok. Teraz 71-ročný Wagner, niekdajší sluha baróna Minutoliho, vrátil sa do svojej starej vlasti, aby ešte raz videl svoje rodné kraje a aby kniežatú, ktorému ďakovať môže svoj nový život, za omilostenie vyslovil svoju vďaku. Knieža Juraj minulý týždeň prijal starého Wagnera na výsluchu a vyslovil svoju radosť nad tým že pred 33 rokami omilostil vo Wagnerovi takého človeka, ktorý svojím pozdejším životom a statočnosťou napravil ťažký svoj hriech a tým hodný sa stal jeho milosti.

Sud o 4200 hektolitroch. Taký obrovský sud bude vystavený na parížskej svetovej výstave. Sud bude deväť a pol metra vysoký a v jeho dutine bude kréma pre stoštyridsať hostov. Ohromný sud ten už „stavajú“ v schiltinghenskej bednárskej dielni v Elsasku.

Najnovší úrad. Alfréd Picard správca parížskej svetovej výstavy rozpovedal v priateľskom kruhu nedávno nasledovnú historku: Nedávno zavítal ku mne človek a prosil ma, aby som mu dal nejaký úrad vo výstave. „Ľutujem pane — odpovedal som mu — už je len niekoľko nezaplnených staníc a i na tieto sme dostali 50.000 prosbopisov.“ Mój človek však neprišiel do rozpakov, ale pokojne odpovedal: „Pán správca ráčte ma zamestnať pri sriadení týchto prosbopisov.“ A čo som mal robiť, prijal som ho a teraz celý šťastný v evidencii a v poriadku drží došlé a ešte vždy dochádzajúce prosby. — Tedy nielen u nás hruť sa India za úradmi, lež aj vo Francúzsku.

KU OBRÁZKU.

Ozdobenie kríža.

Na málokterých stranách krajiny najdeme toľko sôch svätých, ako na našich Horniakoch. Najčastejšie ale najdeme sochu Spasiteľa v podobe, keď umieral za nás hriešnych na kríži. Na jednom mieste dal postaviť sochu nábožný občan, aby takto vzdal úctu Synu Božiemu, na inom postavila sochu obec na pamiatku nejakého výročitého pamätného už či nešťastného alebo radosného dňa, čo svedčí len o tom, že náš ľud i v radosťi, i v

žalosti vidí vždy len pravicu Všemohúceho. Dal by Boh, aby táto náboženská obyčaj nevyhynula, a že nevyhynie o tom svedčí tá úcta, ktorú nábožné duše prejavujú pri každej danej príležitosti oproti svätým sochám. Nikdy nechybuje nejaká okrasa sochy. V zime horieva kahanec u sochy a keď nastane jaro tu nábožná deva uvyje venec z kvieťa poľného, gazdiná zo stebielek mladej úrody; v lete zamieňajú sa vence z požehnanej úrody, z plných klasov zlatistého zbožia a nábožná duša nikdy neprejde okolo križa, aby si hlboko nevzdychla k Bohu. Pri soche svojej rodnej obce pomodlí sa pútnik, keď sa vydáva na cestu, aby ho Pán Boh chránil na jeho ceste a keď sa navracia tak opäť pokľakne aby ďakoval Pánu Bohu že ho zachránil od nešťastia. Slovom malá skromná soška na konci dediny je obyvateľom tým, čím sú na iných miestach, kde je obyvateľstvo zámožnejšie, kaplny svätých.

I náš obrázok predstavuje okrášlenie sochy Spasiteľa. Dietky nasbieraly poľného kvieťa a nábožný otec láme zelené ratolesti aby spolu so svojimi dieťkami učinil pekný skutok úcty naproti Bohu a čerpal v ňom novú vieru, novú nádej, novú silu ku ďalším strastiam pozemského života, aby niekedy pred tvárou Boha živého z čistej duše mohol riecť: „Nezaprel som Ťa!“

K OBVESELENIU.

Pri súde.

Sudca: „Boli ste tedy prítomný začiatku zvady medzi obžalovanými manželmi?“

Svedok: „Áno, pán sudca, bolo to pred tromi roky!“

Sudca: „Jako, pred tromi roky?“

Svedok: „Bol som vtedy na ich svatbe!“

Cena potravných článkov.

Budapešť, 6. júla.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 68, zadok 80, polievková

72, jazyk 70, obličky, ľadviny 85, čistené 200 krov za 1 klgr. — *Baranina:* predok —, zadok — krov za 1 klgr. — *Teľacina:* 68, lopatka 72, stehno 80 krov za 1 klgr. — *Bravčovina:* 64, stehno a lopatka 68 krov za 1 klgr. — *Šunka:* pražská 90, surová 60 krov za 1 klgr.

Masť: Sviňská 60 krov, loj 58 krov, slanina ku roztopeniu 56 krov a husacia masť 120 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 45, sliepku 90, kohúta 80 krov. Za jednu tučenú kačku 110, za tučenú hus 270 krov. — *Očistená drúbež:* kura 50, sliepka 80, kapuň — krov, hus 200 (za jeden klgr. — krov), morka za kus — krov, a kačka za kus 110 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 45 kusov za 1 zl., menšie 9 kusov za 20 krov, ku čaju 7 kusov za 20 krov.

Ryby: Kapor 70, sumec 80, štika 70, zubáč —, jesater —, okúň — krov. Raky: kus za 6 krov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 90, ku čaju 120 krov za 1 klgr. Brindza 22 krov za kilo. — Smotana 28 krov za liter. — Pár holubov — krov, divá hus —, divá kačka 70, jarabica — krov za kus. — Zajac za kus —zl. — krov. — 1 klgr. divej svine — krov, arny — krov. — Zemiaky nové 4 kr. za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	16.00	15.50	14.90	13.90	13.40	12.90
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	12.20	10.80	7.90	5.90		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4.50, hrubé po 4.40.

Zeleniny: *Zemiaky* ružiaky zl. 2.20—2.40, žlté zl. 2.00—2.50, rožky zl. 3.00—4.50, biele zl. 14.50—15.00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) zl. ——— m. c. *Cibula* zl. 3.50—6.00 m. c. *Zeler* 100 kusov zl. 1.00—1.50.

Strova: *Hrach* nový 12 kr., čistený starý 7—15 krov za liter. *Šošovica:* domáca 7—9 za klgr. *Riža* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov, čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 5. júla.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75—80	9.40	10.00	Štátny dlh.			Prvá uhor. poľst. spol.	3175	3225
" peštianska	75—80	9.30	9.90	Uhorská zlatá renta 4%	119.00	119.50	Pešt. uh. kupec. b.	1423	1428
" stolnobebradská	75—79	9.25	9.85	" korunová renta 4%	96.20	96.70	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	8175	8225
Raž (žito)	70—72	6.90	7.10	Uhorské regálové úpisý 4½%	100.60	101.60	Šalgó-tarjána baňa na uhlie	321.00	325.00
Jačmeň na krm	60—62	6.15	6.35	" premiové úpisý	169.50	161.00	Záložné listy.		
" na pátku	62—64	5.80	6.10	Uhorská liasko-segedínska požička 4%	138.25	139.25	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	96.50	97.50
Ovos	64—66	6.50	7.00	Uhorská žel. požička 4½% v zl.	119.50	120.50	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	100.00	101.00
Kukurica	39—41	5.85	6.00	vyvážkové úpisý 4%	95.75	96.75	Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	120.50	121.50
" na várku	73	4.50	5.60	Spoločná požička v bež. peniazoch 4½%	100.20	100.70	Peniaze.		
Čocho		4.15	4.45	Žreby.			Cisársky dukát	5.69	5.74
Repica		12.00	12.50	Spolku „Jó szív“	3.40	3.80	Dvadsať-frankovník	9.56	9.60
Ďateľinové semá, luc.		36.—	40.—	Uhorského „Červeného križa“	10.25	10.75	Nemecká ríšska marka	58.95	59.15
Sviňská masť peštianska		49.00	49.50	Bakúskeho	21.00	21.25	Štriebro	—	—
" " vídiecka		—	—	Bazilika	6.75	7.25			

Platný od 1. mája 1899.							Vozný železničný poriadok.							Platný od 1. mája 1899.						
Zólyom—Zólyom-Brézó.																				
Stanice		nák. os. vlak	miešan. vlak	miešan. vlak	nák. vlak	miešan. vlak	osobný vlak	Stanice		osobný vlak	nák. os. vlak	miešan. vlak	miešan. vlak	nák. os. vlak	nák. vlak					
triedy		I—III.	I—III.	I—III.	I—III.	I—III.	I—III.	triedy		I—III.	I—III.	I—III.	I—III.	I—III.	I—III.					
Zólyom	ind.	4:20	8:39	12:05	2:00	5:20	8:40	Zólyom-Brézó	ind.	—	5:00	1:03	5:00	9:00						
Zólyom város 1. sz.	>	*4:26	8:46	*12:10	2:07	*5:25	*8:45	Lopér A.-Lehota 26.	>	—	*5:09	1:10	5:09	*9:09	V medzin. a vo sviatky od 1. júna do 31. augusta.					
Szliács	>	4:41	9:01	12:23	2:22	5:39	8:58	Péteri	>	—	5:18	1:21	5:17	9:23						
Farkasfalva	>	5:00	9:20	12:38		5:54	9:13	Garam-Hidvég	>	—	5:29	1:29	5:27	9:34						
Zólyom-Radván	>	5:19	9:39	12:54		6:10	9:28	Németfalva 23. sz.	>	—	*5:38	*1:36	*5:34	*9:43						
Beszt.-Szt.-János	>	5:28	9:48	1:02		6:18	9:38	Borosznó Szt.-Andr.	>	—	*5:50	1:46	5:45	*9:55						
Beszt.erczebánya	érk.	5:33	9:54	1:06		6:23	9:43	Mezőköz 21. sz. órh.	>	—	*6:00	*1:54	*5:52	*10:05						
Sálvafalva 16. sz.	>	*6:01	—	*1:32		6:45	—	Libetbánya 20. sz. órh.	>	—	*6:09	2:03	6:01	*10:15						
Zólyom-Lipcese	>	6:15	—	1:50		7:11	—	Luczató	>	—	6:26	2:19	6:12	10:23						
Luczató	>	6:37	—	2:12		7:31	—	Zólyom-Lipcese	>	—	6:37	2:29	6:22	10:35						
Libetbánya 20. sz.	>	*6:44	—	2:20		7:39	—	Sálvafalva	>	—	*6:52	*2:41	6:34	*10:51						
Mezőköz 21. sz. órh.	>	*6:53	—	*2:29		*7:48	—	Beszt.erczebánya	érk.	7:15	—	7:05	2:52	6:44	11:05					
Borosznó Szt.-Andr.	>	*7:01	—	2:39		7:57	—	Beszt.-Szt.-János	ind.	7:21	—	9:55	3:10	7:09						
Németfalva 23. sz.	>	*7:12	—	*2:51		*8:07	—	Zólyom-Radvány	>	7:28	—	*9:58	3:17	7:15						
Garam-Hidvég	>	7:22	—	3:00		8:16	—	Farkasfalva	>	7:41	—	10:04	3:25	7:22						
Péteri	>	7:33	—	3:12		8:27	—	Szliács	>	7:54	—	10:22	3:41	7:35						
Lopér A.-Lehota 26.	>	*7:40	—	3:20		8:34	—	Zólyom város 1. sz.	>	*8:02	—	10:43	3:59	7:48	10:24					
Zólyom-Brézó	érk.	7:49	—	3:29		8:42	—	Zólyom	érk.	8:07	—	11:00	4:16	8:02	*10:36					
V medzin. a vo sviatky od 1. júna do 31. augusta.																				
Pozsony—Lipótvár.																				
Stanice		osobný vlak	osobný vlak	rýchlo vlak	osobný vlak	miešan. vlak	osobný vlak	Stanice		osobný vlak	osobný vlak	rýchlo vlak	miešan. vlak	osobný vlak						
triedy		I—III.	I—III.	I—II.	I—III.	I—III.	I—III.	triedy		I—III.	I—III.	I—II.	I—III.	I—III.						
Pozsony	ind.	1:40	6:00	9:36	1:15	6:15	6:15	Lipótvár	ind.	1:16	4:42	11:24	5:50	6:15	8:55					
Dynamitgyár 1. sz.	>	—	*6:09	—	—	*6:25	—	Bucsány	>	—	*4:51	12:33	—	*6:29	9:05					
Récsé	>	1:54	6:16	—	1:30	6:32	—	Lóczy-Bresztovány	>	1:32	4:59	11:40	5:58	6:39	9:15					
Sz.-György	>	2:05	6:28	9:52	1:41	6:48	—	Nagyszombat	érk.	1:47	5:14	11:54	6:03	7:03	9:31					
Grinád 7. sz. órh.	>	—	*6:36	—	*1:48	6:57	—	Cziffer	ind.	2:12	5:37	12:31	—	—	10:02					
Bazin	>	2:21	6:43	10:00	1:56	7:05	—	Báhony	>	2:21	5:45	12:39	*6:20	—	10:10					
Terling Modor 10.	>	—	*6:51	—	—	*7:13	—	Modor-Senkvicz	>	2:6	6:00	12:52	—	—	10:26					
Modor-Senkvicz	>	2:35	6:59	—	2:09	7:20	—	Terling-Modor 10.	>	—	*6:06	—	—	—	*10:32					
Báhony	>	2:48	7:12	—	2:22	7:33	—	Bazin	>	2:56	6:15	1:05	6:40	—	10:45					
Cziffer	>	2:55	7:19	*10:18	2:29	7:41	—	Grinád 7. sz. órh.	>	—	6:20	*1:10	—	—	10:51					
Nagyszombat	érk.	3:08	7:33	10:27	2:42	7:55	—	Szt.-György	>	3:07	6:29	1:19	6:47	—	11:02					
Lóczy-Bresztovány	ind.	3:33	7:56	*10:39	3:04	8:15	—	Récsé	>	3:22	6:40	1:31	—	—	11:14					
Bucsány	>	—	8:03	—	3:10	*8:21	—	Dynamitgyár 1. sz.	>	—	*6:45	*1:36	—	—	*11:19					
Lipótvár	érk.	3:47	8:12	10:47	3:19	8:30	—	Pozsony	érk.	3:38	6:56	1:47	7:04	—	11:30					
Bezprostredný vlak z Kutov do Nitry.																				
Nyitra—Lipótvár.																				
Stanice		osobný vlak	osobný vlak	miešan. vlak																
triedy		I—III.	I—III.	I—III.																
Nyitra	ind.	6:30	9:50	3:44																
Kajsza 10. sz. órh.	>	*6:38	*9:58	*3:55																
Úzbégh	érk.	6:44	10:04	4:04																
Elecske	ind.	7:02	10:21	4:29																
Récsény	>	7:17	10:34	4:47																
Galgócz	>	7:36	10:49	5:11																
Lipótvár	érk.	7:44	10:57	5:22																
B. v. z V. Jablon.																				
Pozsony—Dévény-Ujfalu—Szakolca.																				
Stanice		osobný vlak	osobný vlak	osobný vlak																
triedy		I—III.	I—III.	I—III.																
Pozsony	ind.	6:30	12:50	5:51																
Vöröshid	>	*6:36	*12:56	*5:58																
Lamacs	>	6:43	1:03	6:05																
Dévény-Ujfalu	érk.	6:54	1:14	6:15																
Dévénytő	>	7:05	1:25	6:24																
Zohor	ind.	7:22	1:43	6:43																
Detrekő-Csütörtök	>	7:32	1:53	6:55																
Malaczka	>	7:45	2:08	7:10																
Nagy-Lévárd	>	7:59	2:22	7:25																
Morva-Szt.-János	>	8:13	2:36	7:41																
Székelyfalu-Búr-Szt.-György	>	8:21	2:47	7:50																
Kutti	érk.	8:31	2:57	8:01																
Egbell	ind.	8:45	3:12	8:18																
Holics	érk.	8:58	3:26	8:34																
Szakolca	>	9:10	3:38	8:47																
Szakolca—Dévény-Ujfalu—Pozsony.																				
Stanice		osobný vlak	osobný vlak	osobný vlak																
triedy		I—III.	I—III.	I—III.																
Szakolca	ind.	5:15	11:30	5:00																
Holics	érk.	5:25	11:40	5:10																
Egbell	ind.	5:42	11:57	5:27																
Kutti	>	5:52	12:07	5:37																
Székelyfalu-Búr-Szt.-György	>	6:04	12:21	5:51																
Morva-Szt.-János	>	6:10	12:27	5:57																
Nagy-Lévárd	>	6:22	12:40	6:09																
Malaczka	>	6:37	12:57	6:23																
Detrekő-Csütörtök	>	6:47	1:07	6:33																
Zohor	>	6:56	1:17	6:42																
Dévénytő	érk.	7:08	1:29	6:59																
Dévény-Ujfalu	>	7:18	1:40	7:01																
Lamacs	ind.	7:36	2:01	7:21																
Vöröshid	>	7:41	*2:05	*7:25																
Pozsony	érk.	7:46	2:10	7:30																

* Podmienečne vlak zastane. Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej knihtačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.